

УДК 021:004,56]:004.032.6(477)

DOI 10.32461/2409-9805.4.2021.249326

Цитування:

Кривець М. П. Роль публічних бібліотек у забезпеченні інформаційної безпеки та формуванні медійної грамотності особистості. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2021. № 4. С. 68–75.

Kryvets M. (2021). The role of public libraries within ensuring information security and formation of media literacy of personality. *Library science. Record Studies. Informology*. 4, 68–75 [in Ukrainian].

Кривець Марія Петрівна,
аспірантка Національної академії
керівних кадрів культури і мистецтв
mari.krivecl@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-9452-5646>

РОЛЬ ПУБЛІЧНИХ БІБЛІОТЕК У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ФОРМУВАННІ МЕДІЙНОЇ ГРАМОТНОСТІ ОСОБИСТОСТІ

Мета роботи. *Визначити роль публічних бібліотек у забезпеченні інформаційної безпеки особистості та встановити формування її медіаосвіти. Проаналізувати практику навчання медіаграмотності у бібліотеках. Методологія* полягає в застосуванні загальнонаукових методів аналізу і синтезу, узагальнення та оглядово-аналітичного опису, що дозволило виявити місце і роль публічних бібліотек у формуванні особистісної медіаграмотності та забезпеченні інформаційної безпеки особистості. **Наукова новизна** полягає в тому, що інформаційна безпека особистості розглядається в контексті медіаграмотності та крізь призму бібліотечних заходів щодо формування медіаграмотності користувачів. **Висновки.** У результаті проведеного дослідження визначено, що питання інформаційної безпеки особистості не розглядаються на законодавчому рівні, в належній мірі, а основна увага приділяється інформаційній безпеці держави. Інформаційна безпека особистості – міждисциплінарне поняття, яке досліджують науковці з права, інформаційно-бібліотечної справи, журналістики, комп'ютерних технологій, психології, соціології, педагогіки тощо. Було доведено, що інформаційна безпека особистості залежить від рівня її медіаграмотності, здатності критично оцінювати інформацію, визначати ненадійну – фейкову або замовну інформацію, що вводить в оману, протистояти пропаганді та маніпуляціям. Сучасні публічні бібліотеки відіграють важливу роль у формуванні медіаосвіти громадян, зокрема через свою освітню та просвітницьку діяльність. На базі бібліотек проходить навчання з медіаграмотності. Бібліотеки створюють інформаційні матеріали з даної тематики, підбирають відповідні інформаційні джерела та ресурси, проводять масові заходи з даної тематики.

Ключові слова: *інформаційна безпека, медіаграмотність, публічна бібліотека, інформація.*

Kryvets Mariia,
graduate student,
National Academy of Culture and Arts Management

THE ROLE OF PUBLIC LIBRARIES WITHIN ENSURING INFORMATION SECURITY AND FORMATION OF MEDIA LITERACY OF PERSONALITY

The purpose of the article is to determine the role of public libraries in ensuring the information security of the individual and to establish the formation of its media education. Analyze the practice of teaching media literacy in libraries. **The methodology** consists of the application of general scientific methods of analysis

and synthesis, generalization, and review-analytical description, which revealed the place and role of public libraries in the formation of personal media literacy and information security of the individual. **The scientific novelty** is that the information security of the individual is considered in the context of media literacy and through the prism of library activities for the formation of media literacy of users. **Conclusions.** As a result of the research, it is determined that - issues of information security of the individual are not considered at the legislative level, to the appropriate extent, and the main attention is paid to the information security of the state. Information security of the individual is an interdisciplinary concept that is studied by scholars in law, information and library affairs, journalism, computer technology, psychology, sociology, pedagogy, etc. Information security of the individual is an interdisciplinary concept that is studied by scholars in law, information and library affairs, journalism, computer technology, psychology, sociology, pedagogy, etc. It has been proven that the information security of an individual depends on the level of his media literacy, ability to critically evaluate information, identify unreliable – fake or ordered information that is misleading, to resist propaganda and manipulation. Modern public libraries play an important role in shaping the media education of citizens, in particular through their educational and educational activities. Media literacy training is held on the basis of libraries. Libraries create information materials on this topic, select appropriate information sources and resources, hold mass events on this topic.

Keywords: *informational security, media literacy, public library, information.*

Актуальність теми дослідження зумовлена особливостями сучасного етапу розвитку суспільства, яке характеризується як «інформаційне», що виявляється в тому, що інформація стає вирішальним чинником у всіх сферах життєдіяльності. Вміння працювати з інформацією, відрізнити правдиву інформацію від фейкової, бачити інформаційні маніпуляції та визначити їх замовників і бенефіціарів, бути обізнаним у технологіях, що можуть завдати шкоду, зокрема у збереженні приватності тощо стають сьогодні життєво необхідними.

Аналіз досліджень і публікацій. Проблема інформаційної безпеки складна та має багато аспектів, що зумовлює необхідність вивчення й узагальнення наукових праць представників різних сфер, зокрема права, інформаційно-бібліотечної справи, журналістики, комп'ютерних технологій, психології, соціології, педагогіки тощо.

Аналіз публікацій з теми свідчить, що представники різних сфер, по-різному розглядають як питання інформаційної безпеки, так і проблеми медіаграмотності, переважно не пов'язуючи ці поняття. У статті проаналізовані публікації правників, політологів, юристів, що вивчали, насамперед, правові аспекти «інформаційної безпеки», а саме: О. А. Панченко, Л. В. Панченко [19], О. Д. Довгань [6], У. В. Ільницька [10] та розглядали «інформаційну безпеку» у правовій площині, при цьо-

му вказуючи на небезпеку, з якою можуть зіткнутися громадяни країни.

Такі науковці, як О. А. Ніщименка [16], В. Ю. Степанова [22], В. В. Шемчука [23] в своїх роботах, розглядаючи питання «інформаційної безпеки», на перший план ставлять інформаційну безпеку держави, досліджуючи нормативно-правову базу.

У журналістиці визначення інформаційної безпеки та медіаграмотності досліджували О. О. Яковенко [24], яка проаналізувала вплив інформаційної безпеки на журналістику і навпаки. Автори О. В. Одаренко, І. О. Земляна [17] розкривали питання стандартів для журналістів та безпеку їх роботи. А дослідники Т. С. Майко, Р. О. Колб [15] визначали її з точки зору законодавства, що регулює інформаційну безпеку та діяльність журналістів.

Дослідження бібліотечної теорії та практики, де інформаційна безпека розглядається в контексті дотримання принципів інтелектуальної свободи та доступності інформації, а медіаосвіта та формування медіаграмотності як невід'ємна складова сучасної бібліотечної практики, розкривається в роботах Т. Ю. Гранчак [4], О. Ворошилов [2], О. В. Воскобойнікова-Гузєва [3], І. О. Беззуб [1, 128-130], Н. С. Козак, О. В. Марковець [11], Б. В. Дмитришин, О. П. Косян [5].

Мета дослідження. Визначити роль публічних бібліотек у забезпеченні інформаційної

безпеки особистості та встановити формування її медіаосвіти. Проаналізувати практику навчання медіаграмотності у бібліотеках.

Виклад основного матеріалу. Стрімкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій, що характеризується значним обсягом та швидкістю створення і розповсюдження інформації, крім основ для суспільного розвитку, створює і проблеми, пов'язані з достовірністю інформації, що призводить до загроз маніпуляцій та введення в оману як ненавмисно, так і цілеспрямовано (пропаганда, реклама). Недостовірні інформація сьогодні стає зброєю як у політичній боротьбі – інформаційні війни на рівні держав та на рівні політичних партій, так і в економіці – недоброчесна конкуренція, і навіть у сфері охорони здоров'я, що продемонструвала пандемія. Одержавши неправдиву викривлену інформацію, людина робить невірні висновки, які в подальшому призводять до хибних дій, які, в свою чергу, наражають її на небезпеку. Ось чому інформаційна безпека така важлива для кожної особистості, а навички з медіаграмотності допоможуть відфільтрувати інформацію та використовувати її раціонально.

Доступ до отримання інформації в Україні гарантується, насамперед, Конституцією України, зокрема у статті 32 зазначено: «Не допускається збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини» та у статті 34 «Кожному гарантується право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань. Кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб - на свій вибір» [18].

Також здійснюється регулювання Законом України «Про інформацію» [18], де дається визначення поняття «інформація», «захист інформації»; та Законом України «Про доступ до публічної інформації», що, в свою чергу, визначає порядок здійснення та забезпечення права кожного на доступ до інформації, що знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інфор-

мації, визначених цим Законом, та інформації, що становить суспільний інтерес [18].

Закон України «Про захист персональних даних», який «регулює правові відносини, пов'язані із захистом і обробкою персональних даних, і спрямований на захист основоположних прав і свобод людини і громадянина, зокрема права на невтручання в особисте життя, у зв'язку з обробкою персональних даних [18].

У 2007 р. в Україні був прийнятий Закон України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки», який вперше визначив стратегічні напрями розвитку інформаційного суспільства в Україні, що передбачав, зокрема, «створення умов для забезпечення комп'ютерної та інформаційної грамотності усіх верств населення» та «надання кожній людині можливості для здобуття знань, умінь і навичок з використання інформаційно-комунікаційних технологій під час навчання, виховання та професійної підготовки» [18]. Через певні обставини цей закон не був реалізований у визначені терміни.

Також у чинному законодавстві є Державний стандарт України «Захист інформації. Технічний захист інформації. Основні положення» ДСТУ 3396.0-96, у якому передбачено шляхи захисту від загроз. У частині 4 «Побудова системи захисту інформації» захист інформації здійснюється поетапно:

- 1 етап – визначення й аналіз загроз;
- 2 етап – розроблення системи захисту інформації;
- 3 етап – реалізація плану захисту інформації;
- 4 етап – контроль функціонування та керування системою захисту інформації [8].

Державний стандарт України «Захист інформації. Технічний захист інформації. Терміни та визначення» ДСТУ 3396.2-97 установлює терміни та визначення понять у сфері інформаційної безпеки. А також в частині 4 «Види інформації, які підлягають технічному захисту» та частина 7 «Технічний захист інформації» спрямована на запобігання порушенню цілісності, блокуванню чи витоку інформації [9].

У Постанові Кабінету Міністрів України від 29 березня 2006 року №373 «Про затвер-

дження Правил забезпечення захисту інформації в інформаційних, телекомунікаційних та інформаційно-телекомунікаційних системах» міститься пункт 16, де вказуються організаційні засади забезпечення захисту інформації від несанкціонованих дій, комп'ютерних вірусів і т.д., але в основному це направлено на державу, державні служби, приватні організації і т.д. [18]. В основному всі законодавчі акти більше спрямовані на організації та служби, ніж на конкретного індивіда і однієї системи захисту персональних даних немає, але є засоби, які сприяють інформаційній гігієні.

Б. В. Потятиник, який є одним із ініціаторів створення Інституту екології масової інформації в 1999 році та вважається теоретиком в медіа екології, стверджує, що медіаекологія в основі базується на переконанні, що її головне призначення – захистити аудиторію від негативного (патогенного) впливу медіа (який пов'язують з надміром реклами, пропагандою і фальсифікацією, екранним насильством і порнографією). Одночасно із цим заборона як інструмент забезпечення не є ефективною на думку дослідника, «єдиний вихід ... полягає в медіаосвіті, тільки вона може допомогти обмежити експансію інформаційних потоків – і негативних, і позитивних; ... якщо не можна змінити медіа, треба змінити їхню аудиторію» [7].

Б. В. Понтятиник називає чотири основні складники медіаосвіти: «1. медіа-філософія (у США та Великій Британії – Philosophy of Mass Communication, Media Philosophy, Media Ecology, у Німеччині – Medienphilosophie), 2. масове оволодіння сучасними комунікаційними технологіями, включно із створенням власних інтернет-ресурсів для індивідуального чи корпоративного самовираження, громадських, наукових чи мистецьких цілей, 3. вироблення «психологічного імунітету» до потенційно негативного впливу сучасних медіа (у Західній Європі та північній Америці для означення цього напряму також застосовують поняття «медіа-грамотність» («media literacy»), 4. медіа-критика (media criticism) [21].

Дослідник також називає наступні філософські проблеми медіаекології: зв'язок тексту/мови з примітивними інстинктивними потягами, нагромадження тексту й ще швидші темпи його обігу, вплив комунікативної

техніки на ментальність. Б. Потятиник підсумовує так: «якщо неможливо переробити пресу, потрібно змінити її аудиторію, саме такий підхід і застосовує медіаосвіта, медіаграмотність та медіакритика, що можна вважати практично зорієнтованим аспектом медіаекології» [20, 190].

Науковець Ю. О. Левченко зазначає, що «основними складовими елементами інформаційної безпеки є як забезпечення якісного інформування громадян і вільного доступу до різних джерел інформації, так і захист від негативних інформаційних впливів, що у сукупності мають сприяти цілісності суспільства. Першочерговим завданням соціальних і державних інститутів має бути розробка термінових ефективних заходів щодо нейтралізації інформаційно-диверсійної діяльності РФ проти України та запобігання її подальшому розгортанню. Вирішення цієї комплексної проблеми дозволить захистити інтереси суспільства і держави, сприяти реалізації права громадян на отримання всебічної та якісної інформації» [14, 37–38].

Т. С. Крайнікова визначає «медіапросьюмеризм – тип компетентного медіаспоживання, який виявляється в здатності аналітично вибирати, оцінювати й декодувати медіапродукти, опановувати інформаційні технології й самостійно виробляти повідомлення, підтримувати діалог із редакціями ЗМІ та впливати на їхні концепції тощо», тобто бути розбірливим, творчим, напівпрофесійним споживачем інформаційних продуктів [12].

Науковець узагальнює, що в Україні близько 55–60% медіаконсьюмерів (людей з низьким інформаційними потребами), а відсоток компетентних медіаспоживачів складає 15–20%, близько 20–25% відносять до «перехідного» прошарку, що поєднує в собі риси двох зазначених вище груп. Остання група є найбільш сприятливою для медіаосвітніх процесів, адже, хоч і частково, відчуває в них потребу: «комбінації спрощених та більш аналітичних інформаційних інтересів та уподобань, усвідомлення важливості духовного саморозвитку, акцентована вимога правдивого, об'єктивного висвітлення життя населення ... виявляють ... спрямованість інформаційних запитів таких медіаспоживачів» [13, 15].

Для підвищення рівня інформаційної грамотності населення України були створені проекти для навчання медіаграмотності осіб будь-якого віку. До цього долучилися Академія української преси, Українська бібліотечна асоціація, Детектор Медіа, Інститут постінформаційного суспільства, IREX, Very Verified, VoxCheck, EdEra, Інтерньюз-Україна, проект «Fake X»; Кабінет Міністрів запустив Національну програму цифрової грамотності населення «Дія: Цифрова освіта», а також долучилося Міністерство культури та інформаційної політики України з виданням, виставкою та національний проектом з медіаграмотності «Фільтр» тощо.

Завдяки якісній співпраці з бібліотеками були розроблені та реалізовані такі проекти, як: Дистанційний навчальний курс медіаграмотності для громадян, StopFake, Всесвітній тиждень медійної та інформаційної грамотності, Онлайн-курс «Новинна грамотність», Медіаграмотність: практичні навички, «Фактчек: Довіряй-перевіряй», «МедіаРевізія» та багато інших [5].

Всі ці проекти реалізовувались бібліотеками навіть в період карантинних обмежень і сьогодні бібліотекарі вдосконалюють свою роботу, створюючи нові заходи, які б зацікавили відвідувачів бібліотек.

Також бібліотеки намагаються вирішити проблему нерівномірного доступу до технологій для деяких соціальних груп, адже не всі можуть придбати або навпаки навчити правильно користуватися технологіями, що, в свою чергу, призводить до відсутності інформаційної грамотності в українців.

Частково цю проблему змогли вирішити публічні бібліотеки, які почали надавати комп'ютери для користування, безоплатні курси навчання основам пошуку інформації у мережі інтернет для людей старшого віку, індивідуальні консультативний супровід роботи в мережі інтернет та стаціонарні збільшувачі шрифтів для людей з проблемами зору. А також пропонуючи навчання з медіаграмотності у форматі курсів, лекцій та

практикумів для всіх охочих. Також частіше почали створюватися лекції з інформаційної грамотності у форматі гри для дітей. Всі такі курси створюються для того, щоб проінформувати та навчити відрізнити подану некоректну інформацію в ЗМІ, на телебаченні, радіомовленні, в мережі інтернет.

Наукова новизна полягає в тому, що інформаційна безпека особистості розглядається в контексті медіаграмотності та крізь призму бібліотечних заходів щодо формування медіаграмотності користувачів.

Висновки. Питання інформаційної безпеки дуже складне та багатогранне, що змушує досліджувати його в різних сферах, а саме: право, інформаційно-бібліотечна справа, журналістика, комп'ютерні технології, психологія, соціологія, педагогіка тощо. Проаналізувавши праці по темі, можна зазначити, що науковці з різних сфер розглядають проблематику інформаційної безпеки і медіаграмотності в основному, не пов'язуючи ці поняття. Більшість авторів, досліджуючи «інформаційну безпеку», акцентують свою увагу на інформаційній безпеці держави, при цьому не беручи до уваги, з якою небезпекою можуть зітнутися громадяни в будь-який час.

Як показує практика, інформаційна безпека особистості безпосередньо залежить від рівня її медіаграмотності, здатності критично оцінювати інформацію, визначати ненадійну – фейкову або замовну інформацію, що вводить в оману, протистояти пропаганді та маніпуляціям.

Сучасні публічні бібліотеки відіграють важливу роль у формуванні медіаосвіти громадян, зокрема через свою освітню та просвітницьку діяльність. На базі бібліотек проходить навчання з медіаграмотності. Бібліотеки створюють інформаційні матеріали з цієї тематики, підбирають відповідні інформаційні джерела та ресурси, проводять масові заходи. Безпосереднє або опосередковане забезпечення інформаційної безпеки користувачів стає сьогодні одним з важливіших завдань діяльності публічних бібліотек.

Список використаних джерел

1. Беззуб І. О. Публічна бібліотека як стратегічний партнер медіаосвіти дорослих. Медіаосвіта як інструмент розвитку громадянського суспільства в Україні: матер. Всеукр. наук.-практ. конф., м. Маріуполь, 29 листоп. 2019 р. С. 181. URL: <http://rp.dsum.edu.ua/bitstream/123456789/3197/1/Bezzub%20Irina%20Rol%20publIchnih%20bIblIotek%20u%20medIaosvItI%20doroslih.pdf> (дата звернення: 05.10.2020).
2. Ворошилов О. Інформаційна аналітика як напрям роботи сучасної бібліотеки. *Бібліотечний вісник*. 2015. № 3. С. 12-17. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_2015_3_4 (дата звернення: 26.09.2020)
3. Воскобойнікова-Гузєва О. В. Стратегічний менеджмент інформаційної діяльності: базові засади. *Вісник Книжкової палати*. 2017. № 11. С. 15-19. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/everlib/item/er-0002550> (дата звернення: 29.09.2020).
4. Гранчак Т. Ю. Бібліотечно-інформаційна діяльність і медіаграмотність. *Вісник Книжкової палати*. 2018. № 3. С. 40–43. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/everlib/item/er-0002749> (дата звернення: 29.09.2020).
5. Дмитришин Б., Косян О. П. Бібліотекар, медіаграмотність та інформаційна безпека як вимога сучасного професійного діалогу. *Катедра Universum* : електрон. зб. наук.-попул. пр. з історії, археології, інформ. та архівної справи. 2021. Вип. 2. С. 19–21. URL: <https://drive.google.com/file/d/1sP2kUPI9h0K0zd-qS8YzpeTol3BzvMgm/view> (дата звернення: 07.10.2020)
6. Довгань О. Д. Сучасні інформаційні структури як компоненти інформаційної безпеки. *Інформація і право*. 2015. № 2. С. 111-120. URL: http://ippi.org.ua/sites/default/files/dodsis_14_2_2015.pdf (дата звернення: 08.10.2020).
7. Довженко О. Потятиник Б. Немає іншого виходу, крім медіаосвіти. *Медіакритика*. 2010. URL: <http://www.mediakrytyka.info/ohlyady-analotyka/borys-potyatynuk-nemaye-inshoho-vykhodu-krim-mediaosvity.html> (дата звернення: 02.10.2020).
8. ДСТУ 3396.0-96. Захист інформації. Технічний захист інформації. Основні положення. [Чинний від 01.01.1997 року]. Київ: Держстандарт України, 1996. (Національні стандарти України). URL: <https://tzi.com.ua/downloads/DSTU%203396.0-96.pdf> (дата звернення: 10.10.2020).
9. ДСТУ 3396.2-97. Захист інформації. Технічний захист інформації. Терміни та визначення [Чинний від 01.01.1998 р.]: вид. офіц. Київ, 1997. – URL: <https://tzi.com.ua/downloads/DSTU%203396.0-96.pdf> (дата звернення: 03.10.2020).
10. Ільницька У. В. Інформаційна безпека України: сучасні виклики, загрози та механізми протидії негативним інформаційно-психологічним впливам. *Humanitarian vision*. 2016. Vol. 2, Num. 1. С. 27-32. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/hv_2016_2_1_7 (дата звернення: 05.10.2020).
11. Козак Н. С., Марковець О. В. Інформаційна діяльність дитячих бібліотек із забезпечення медіаграмотності користувачів. *Інформація, комунікація, суспільство (ICS-2019)*: матер. 8-ої Міжнар. наук. конф., 16–18 трав. 2019 р., Чинадієво. Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2019. С. 123–124. URL: http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/48383/2/2019_Kozak_N-Informatsiina_diialnist_dytiachykh_123-124.pdf (дата звернення: 06.10.2020).
12. Крайнікова Т. С. Медіапросьюмери як виклик українським ЗМІ. *Media Sapiens*. 2015. URL: http://osvita.mediasapiens.ua/trends/1411978127/mediapro_syumeri_yak_viklik_ukrainskim_zmi/ (дата звернення: 30.09.2020)
13. Крайнікова Т. С. Медіапросьюмеризм: загальна характеристика явища. *Вісник Харківської державної академії культури*. 2014. № 44. С. 226–233 (дата звернення: 02.10.2020)
14. Левченко Ю. О. Проблеми протидії інформаційній окупації в умовах гібридної війни. *Інформаційна безпека в умовах гібридної війни*: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 16–17 лист. 2017 р. Хмельницький: МВС УКРАЇНИ, 2017. 50 с. (дата звернення: 01.10.2020).
15. Майко Т. С., Колб Р. О. Особливості нормативно-правового забезпечення деяких об'єктів інформаційної безпеки в Україні. *Гуманітарна наука XXI століття: сучасні виклики в галузі права, освіти соціальних та поведінкових наук*: матер. заоч. міжн. наук.-практ. конф. Чернігів, 06 лист. 2020 р. С. 288-292. URL: http://academysps.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/MNPK_06112020.Pdf#page=289 (дата звернення: 05.10.2020)
16. Ніщименка О. А. Інформаційна безпека України на сучасному етапі розвитку держави і суспільства. *Політичні науки*. 2016. Vol. 2, No. 1. С. 27–32. URL: <http://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2017/jun/4352/ilnicka0.pdf> (дата звернення: 23.09.2020).

17. Одаренко О. В., Земляна Р. О. Професійні стандарти та безпека діяльності: Безпека професійної діяльності журналіста. навч.-метод. матер. для студ. URL:https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/29323/1/O_Odarenko_PST_BZ.pdf
18. Офіційний портал Верховної Ради України. Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <https://www.rada.gov.ua/> (дата звернення: 10.10.2020).
19. Панченко О. А., Панченко Л. В. Інформаційна безпека та інформаційна культура в сучасному інформаційному суспільстві. *Правова інформатика*. 2015. № 2. С. 32–38. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pin_form_2015_2_7 (дата звернення: 10.10.2020).
20. Потятиник Б. В. Медіаекологія: Декілька слів про напрям роботи Інституту екології масової інформації. *Пам'ять століть : Історичний науковий та літературний журнал*. 2004. № 3/4. С. 186–190 (дата звернення: 02.10.2020)
21. Потятиник Б. В. Медіа-освіта: журналістика для всіх. *Медіа освіта : електронний журнал інституту медіаекології*. 2002. № 1. URL: <http://media-journal.franko.lviv.ua/N1/Mediaosvita/potyatynuk.htm> (дата звернення: 03.10.2021)
22. Степанова В. Ю. Інформаційна безпека як складова державної інформаційної політики. *Державне будівництво*. 2016. № 2. С. 19. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeBu_2016_2_4 (дата звернення: 30.09.2020)
23. Шемчук В. В. Інформаційна безпека та інформаційна оборона в контексті розвитку вітчизняної доктрини й законодавчої основи. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського*. Том 30 (69). № 4. 2019. С.31–37. URL: http://www.juris.vernadskyjournals.in.ua/journals/2019/4_2019/8.pdf (дата звернення: 02.10.2020)
24. Яковенко О. О. Концепція інформаційної безпеки України в контексті становлення соціально відповідальної журналістики. *Наукові записки Інституту журналістики*. 2016. Т. 63. С. 36-42. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzizh_2016_63_9 (дата звернення 10.10.2020)

References

1. Bezzub I.O. (2019). Public library as a strategic partner of adult media education. Media education as a tool for the development of civil society in Ukraine. Proceedings of the Conference All-Ukrainian science-practice. conf.«Media education as a tool for the development of civil society in Ukraine». (p.181) Mariupol: DonSU. URL: <http://rpum.dsum.edu.ua/bitstream/123456789/3197/1/Bezzub%20Irina%20Rol%20publchnih%20bblIotek%20u%20medlaosvItI%20d oroslih.pdf> [in Ukrainian].
2. Voroshilov O. (2015). Information analytics as a direction of the modern library. *Library Bulletin*. 3. 12-17. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/by_2015_3_4 [in Ukrainian].
3. Voskoboynikova-Guzeva O.V. (2017). Strategic management of information activity: basic principles *Bulletin of the Book Chamber*. 11. 15-19. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/everlib/item/er-0002550>[in Ukrainian].
4. Granchak T. (2018). Library and information activities and media literacy. *Bulletin of the Book Chamber*. 3. 40-43. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/everlib/item/er-0002749> [in Ukrainian].
5. DSTU 3396.0-96. Information protection. Technical protection of information. Substantive provisions (1996). from 01.01.1997. Kyiv: Derzhstandart Ukraine URL: <https://tzi.com.ua/downloads/DSTU%203396.0-96.pdf> [in Ukrainian].
6. DSTU 3396.2-97. Information protection. Technical protection of information. Terms and definitions (1997). from 01.01.1998. Kyiv: Derzhstandart Ukraine. URL:<https://tzi.com.ua/downloads/DSTU%203396.0-96.pdf> [in Ukrainian].
7. Dmytryshyn B. & Kosyan O. (2021). Librarian, media literacy and information security as a requirement of modern professional dialogue. Department of Universum: electron. zb. scientific-popular etc. in history, archeology, inform. and archival affairs. 2. 19–21. URL: <https://drive.google.com/file/d/1sP2kUPI9h0K0zd-qS8YzpeTol3BzvMr m/view> [in Ukrainian].
8. Dovgan O.D. (2015). Modern information structures as components of information security. *Information and law*. 2. 111-120. URL: http://ippi.org.ua/sites/default/files/dodsis_14_2_2015.pdf[in Ukrainian].
9. Dovzhenko O. & Potyatynyk B. (2010). There is no other way out but media education. Media criticism. URL:<http://www.mediakrytyka.info/ohlyady-analotyka/borys-potyatynyk-nemaye-inshoho-vykhodu-krim-mediaosvity.html> [in Ukrainian].

10. Ilynska U. (2016). Information security of Ukraine: modern challenges, threats and mechanisms of counteraction to negative information and psychological influences. Humanitarian vision. 2, Num 1. 27-32. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/hv_2016_2_1_7 [in Ukrainian].
11. Kozak N.S. & Markovets O.V. (2019). Information activities of children's libraries to ensure media literacy of users. Information, communication, society (ICS-2019): Proceedings of the Conference 8th International. Science. Conf., May 16-18. Chinadiyev. (p. 123–124). Lviv: Lviv Publishing House. Polytechnic. URL: http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/48383/2/2019_Kozak_Ninformatsiina_diialnist_dytiachykh_123-124.pdf [in Ukrainian].
12. Krainikova T. S. (2015). Media programmers as a challenge to the Ukrainian media. Media Sapiens. URL: http://osvita.Mediasapiens.ua/trends/1411978127/mediaprosumeri_yak_viklik_ukrainskim_zmi/ [in Ukrainian].
13. Krainikova T.S. (2014). Media prosumerism: general characteristics of the phenomenon. Bulletin of the Kharkiv State Academy of Culture. 44. 226–233 [in Ukrainian].
14. Levchenko Y.O. (2017). Problems of counteracting information occupation in the conditions of hybrid war. Proceedings of the Conference scientific-practical conf. «Information Security in a Hybrid War», 16-16 sheets. 2017. (50 p) Khmelnytsky: Ministry of Internal Affairs of UKRAINE [in Ukrainian].
15. Maiko T.S. & Kolb R.O. (2020). Peculiarities of normative-legal provision of some objects of information security in Ukraine. Proceedings of the correspondence. int. scientific-practical Conf «Humanities of the XXI century: current challenges in law, education of social and behavioral sciences.» Chernihiv, November 6 2020. (p.288-292). URL: <http://academysps.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/MNPK-06112020.Pdf#page=289> [in Ukrainian].
16. Nischimenko O.A. (2016). Information security of Ukraine at the present stage of development of the state and society. 2, no. 1. Political science. 27-32. URL: <http://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2017/jun/4352/ilnicka0.pdf> [in Ukrainian].
17. Odarenko O.V. & Zemlyana I.O. (2019). Professional standards and safety of work: Safety of professional activity of the journalist teaching method. mater.dlya stud. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/29323/1/O_Odarenko_PSTBZ.pdf [in Ukrainian].
18. Official portal of the Verkhovna Rada of Ukraine. Official portal of the Verkhovna Rada of Ukraine. URL: <https://www.rada.gov.ua/> [in Ukrainian].
19. Panchenko O.A. & Panchenko L.V. (2015). Information security and information culture in the modern information society. Legal informatics. 2. 32-38. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pinform_2015_2_7 [in Ukrainian].
20. Potyatynyk B.V. (2004). Mediaecology: A few words about the direction of the Institute of Ecology of Mass Information. Memory of centuries. Historical scientific and literary journal. 3/4. 186–190 [in Ukrainian].
21. Potyatynyk B.V. (2002). Media education: journalism for all. Media education: electronic journal of the Institute of Media Ecology. 1. URL: <http://media-journal.franko.lviv.ua/N1/Mediaosvita/potyatynyk.htm> [in Ukrainian].
22. Stepanova V. Y. (2016). Information security as a component of state information policy. State Construction. 2. 19. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeBu_2016_2_4 [in Ukrainian].
23. Shemchuk V.V. (2019). Information security and information defense in the context of development of domestic doctrine and legislative basis. Scientific notes of TNU named after VI Vernadsky. 30 (69). 4. 31–37. URL: http://www.juris.vernadskyjournals.in.ua/journals/2019/4_2019/8.pdf [in Ukrainian].
24. Yakovenko O.O. (2016). The concept of information security of Ukraine in the context of socially responsible journalism. Scientific notes of the Institute of Journalism. 63. 36–42. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzizh_2016_63_9 [in Ukrainian].